

poklicani in katerim je mogoče, se bolje izobražiti, svoj delokrog razširiti.

Po izgovoru strokovnjakov pa, in sicer takih, ki nepristransko sodijo, tudi nemških, je celo nemogoče, v ljudskih šolah predpisani uspeh v poduku doseči in zraven tega še nemški jezik priučiti.

Na vsaki način moral bi se poduk v tujem jeziku na naravni poti razvijati, namreč, še le na višji stopinji poduka začeti, in materni jezik kot podučni jezik rabiti.

Kako pozornost je treba v smislu odgoje obračati na vzdrževanje lastno otrokove narodnosti, sem že povedal. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Beseda o pretakanju vina.

Vino pretakaje imamo dvojni namen, prvič hočemo s pretakanjem vino od vsedenih drožij ločiti in drugič mlado vino v zadostivni meri z zrakom v dotiko spraviti. To potrebno delo se le redkokedaj brez škode opušča in je vslasti takrat z velikimi nepravilnostmi zvezano, če se vino na prodaj postavlja in se v njem nagnjenost k raznim boleznim prikazuje.

Govorimo toraj najprej o razlogih, kateri pretakanje vina toliko potrebno narejajo, kakor pa o pravilih, katerih se je treba pri tem opravilu držati.

Vrenje sladkega nemškega mošta je, kakor znano, odvisno od navzočnosti neskončne množine drobnih, rastlinskih tvarin, tako imenovanih drožinskih celic, katerih klice iz zraka v mošt prihajajo, se v njem neverjetno naglo množijo in njegov sladkor v alkohol in ogljeno kislino razkrajajo. Zato pa je potrebno zraka in neko stopinjo toplote, najbolje 15—20° C., kakoršna toplota se pa po naših kletih le redkokedaj nahaja; zato se burno vrenje, navadno ne na korist vinu, predolgo zavleče. Kolikor hitreje in močneje se drožje nareja in po tem takem se mošt v sladkor razkrajaja, toliko, preje se vino izčisti in za pretakanje godneje postane, ker drožje, kakor je znano, na dno gre, mrtvemu truplu podobno; kajti drožje le toliko časa živi in se razvija, dokler ima kaj sladkorja povživati in razkrajati. Za vina, ki so burno vrenje ali v zakurjeni kleti ali s pomočjo tako zvane grejoče cevi dovršila, pride čas prvega pretoka včasih že meseca novembra, med tem ko se mora v navadnih razmerah pri istem vinu do januarja ali februarja čakati. To pa je jedna naj bistvenjših točk v ravnanju z vinom, da se prvo vrenje naglo, nepretrgano godi. Zato naj se vse porabi, kar klet toplo dela in da se mošt topel v klet spravi.

Ako pa vino delj časa na vsedenih drožij leži, tako začne vino, ako v kleti toplota

nastane, in je še kaj sladkorja v njem, zopet na novo živo vreti, ogljena kislina se iz drožja v vinu vzdiguje in tako drožje vzgane, zajedno pa začne tudi drožje polagoma, zagnjivati to pa hitreje ali počasneje, kakor je ravno klet, topla ali hladna, vino slabejše ali močnejše. Na to pa prej že čisto vino zopet kalno postane, to pa na nenaraven način, ker se delki od drožja po gujilobnih plinih na višek zaganjajo. Vrh tega dobi tako vino rado neprijeten po gujilobi cikajoč duh in okus; včasih se poganjajo debeli plinovi mehurji na površje, ali pa dobivajo vina, ki imajo veliko sladkorja o sebi ali pa so bolj milega okusa, neko posebno nagnjenost, da se začnejo vleči ali pa kisneti, sploh neljubo nagnjenost do marsikaterih vinskih bolezni. Taka kalna vina pa je zelo težko zopet izčistiti in v red spraviti.

Pri prvem burnem vrenju, tudi, če je naglo in temeljito, se pa ne porabi ves sladkor v vinu, ampak ostane ga še mali del v njem nazaj, ki po pretoku vina na novo zavreje in zopet nekaj drožja naredi.

To tiho pozno zavrevanje more včasih 1—2 leti trpeti in dokler to vrenje trpi, more mlado vino zopet kalno in motro postati, novo drožje narejati in se mora zopet pretočiti.

(Dalje prihodnjic.)

Sejmovi. Dne 21. januarija: v Gradcu, na Teharji; dne 22. januarija: v Mozirju; dne 23. januarija v Koprivnici; dne 25. januar.: v Slov. Gradcu in dne 28. januv. v Artičah.

Dopisi.

Iz Maribora. (Deželni zbor.) Iz dež. zbora v Gradcu še imamo samo dve seji, da o njih našim bralcem poročamo. Prva se je vršila dne 13. t. m. Znamenita je za naše bralce samo vsled resolucije naučnega odseka, v kateri se terja, naj se boljše ko dosehal njeguje nemški jezik v ljudskih šolah. To pa se ve, da samo po slovenskih krajih. Že dolgo smo se priučili v tem dež. zboru slišati o slov. krajih le takrat, kedar gre za nemštvo. Kar so tedaj tudi v tej seji pred svojo resolucijo sklepali, to je merilo samo na nemške kraje in ni se v teh stvarih vleiko govorilo. Vse se je, kakor so dotični poročevalci predlagali, tudi vzprejelo. Življenje je v zbor še le prišlo, ko mu je dr. Ausserer resolucijo o „bindišarjih“ in njih želji po nemščini prebral. Zoper to goropadno neumščino se je prvi baron Gödel vzdignil. Moški pa mirno, kakor ima visoki gospod navado, je razkazal, da za tako resolucijo ni mesta, dokler se vlada sama v tem vprašanju ne izreče, kako da si namreč misli § 19. drž. osnovnih zakonov vpeljan v življenje. Za njim govori izkušeni vodja na-

ših narodnih poslancev, dr. Dominkuš, mirno pa prepričalno zoper namene, ki jih skriva nasprotna, ultranemška stranka pod resolucijo in izreče svoje začudenje nad obnašanjem dež. šolskega sveta. Ta, pravi, obnaša se, kedar gre za šolske potrebe Slovencev, malo drugače, kakor da bi bil ob enem tudi odbor nemškega šulvereina. Baron Moscon, ki ima doma v Pišecah za tamošnje kmete le toliko veljave, da se mu smejo v lice, drzne se vse eno sedaj, da vstane ter z mogočno besedo naznanja, češ: njegovi rojaki, kmetje, želé več nemščine v svojih šolah. Dobro mu posveti ces. svetovalec Jerman ter ob enem tudi dokazuje, kako grdo da je od Nemcev, če nas imenujejo, v tej resoluciji nekam uradno — bindišarje. To je pač resnica in mi odsehmal ne moremo drugače, kakor da imenujemo tudi Nemce le „Švabe“. Lepo ime ni ne eno pa ne drugo, ali, če hočejo naši ultranemški možje tako, bodi jim tedaj ime „Švabov“. Samo to rečemo, da mi s tem nismo začeli. Kar so o celi, nepotrebni stvari še potlej nemški poslanci izblebetali, naši poslanci niso jim v ničem dolžni ostali, gg. Kukovec pa Vošnjak sta jih dobro krenila po prstih in če je onim tudi c. kr. namestnik, baron Kúbeck, na pomoč pritekkel, ni jim veliko pomogel in je torej dr. Ausserer sam nekoliko drugače tolmačil resolucijo, češ, da bi z njo nikakor ne nameravali zatreti Slovencev. Ali nam se zdi, da je bilo njegovo govorjenje samo „humbug“, naj bi se namreč nekoliko zakrilo to, kar so Nemci z njo skusili doseči. Kar smo v naprej znali, to se je tudi zgodilo, vsi so, tudi konservativni Nemci, nazadnje vzdignili se za resolucijo. — Iz seje z dne 14. t. m. imamo le malo reči, v njej so nam zopet naši ljubeznjivi Nemci eno dali, kajti so na ljubo nemškutarjem v Laškem trgu vzeli kos zemlje slovenski občini sv. Krištofa ter ga trgu prilepili. Končali so zbor po navadi in naši poslanci so seboj le to zadoštenje vzeli, da so storili vsi, vsak po svoje, kolikor so mogli. Da niso vsega dosegli, kar bi bili radi, tega niso krivi, rožice nam pač v Gradcu ne bodo nikdar cvetele.

Od sv. Lovrenca v puščavi. (Blamaža naših nasprotnikov.) Kar so iskali, to so našli. Kdo? — Tisti modrijani in mazači, ki so naše bralno društvo javno obrekovali in z grdimi lažmi obsipavali. Ravno tisti časnik, v katerem so svoje laži po svetu raztrosili, jih je radi tega tako dobro po prstih naklepal, da bodo to občutili in če imajo še tako debelo kožo. Mi sicer ne vemo, kateri so ti slavni možje, nam je tudi malo mar za njih slavna imena, toliko se nam pa vendar dozdeva, da jih niti toliko ni, kakor prstov na roki. Morajo pa biti jako plašljivi, ali pa imajo strašno kosmato vest, kajti drugače bi se nikar ne skrivali za hrbtom drugih poštenih in mirnih

tržanov. Pa ravno s tem najbolj kažejo, kake baže ljudjeda so to: pošten človek gleda v obraz, kdor pa laže, tisti seveda se mora skrivati za grmom. Spoznate pa iz tega lahko vsi, koliko so nauki teh ljudi vredni in kako ljuba in draga jim je resnica. Kdor se predrzne očitno pred vsem svetom tako nesramno lagati, kakor so to storili dopisuni v „Marburgerci“, tisti vam tudi drugače ne bo resnice govoril in naj bodo njegove besede še tako sladke in priliznjene. Nadalje pa ne bomo o tem najnovjšem proizvodu naših modrijanov govorili, kajti prvič pisano je vse tako sirovo in prav po drvarsko, da se mora poštenemu človeku gnjusiti, drugič pa je vse tudi silno zmedeno in dotičniki so menda res imeli „od žganja omehčane“ možgane, ko so to pisarili, ali pa so se, to kovaje, tako hudo napenjali in si belili glavo, da se jim je začelo mešati. Konečno pa še našim nasprotnikom enkrat povemo, da stojimo na postavnih tleh in da se tóraj tudi nikogar ne strašimo. Kakor tedaj nočemo in ne bomo iskali razdražbe in preprirov, ravno tako bomo tudi vselej vsak krivičen in zloben napad na naše društvo z vso odločnostjo odbili. V trgu so 4 društva, in vendar dosihmal še nihče izmed nas čez nje ni kaj črhnil. Ravno nasprotno, nekaterim smo bili mi vselej glavna podpora. Zdaj pa, ko smo mi osnovali svoje društvo, pa je to novotarija, katere bi treba ne bilo, kakor ne kateri pravijo. — Kedaj pa smo mi še koga odgovarjali, da bi ne smel zahajati k zboru tega ali unega društva, to pa delajo nekateri izmed naših nasprotnikov, se močno hudujejo nad rodbinami, ki so nas pri zadnji veselici počastile. Res velika predrznost, ako hoče kdo drugim ukazovati, kam se naj gredo za svoj denar razveseljevat in kam ne!

Iz občine Marija Gradec pri Laškem trgu. (Naši fortschrittlerji.) Kakor je znano, so v Laškem trgu tamošnji ultranemci dne 27. dec. l. l. zbor „Fortschritt“ zbornali, katerega jim je z ozirom na njihovo financijelno stanje v resnici potreba, kajti ti šulvereinerji gredó, kakor vsakdanje dražbe tovarnic, pohištva in blaga kažejo, le rakovo pot in bati se je, da jim ta „Fortschritt“ tudi ne bode pomagal. Nas občane bi sicer te razmere v trgu nič ne brigale, ko bi nas le tudi ti gospodje s svojim ultranemškim „fortšritom“ pri miru pustili in nas na take zборе ne vabili. Akoravno so pri gori omenjenem zboru še zborovanje kmetijske podružnice sklicali, in tako nas slovenske kmete vloviti hoteli, vendar ni bilo iz te občine ne enega navzočega. Celjska „vahterca“ se s tem tolaži, da se je kmetom zbor prepozno in premalo naznanil; ali mi jim povemo, da smo precej časa prej o tem vedeli, da pa smo toliko zavedni in pametni, da nismo hoteli teh suhoparnih govorov poslušati, ki bi imeli nam kot

sovražnikom koristiti, njim in njihovim prijateljem pa pomagati ne morejo! Mi povzememo že iz našega lista „Slov. Gosp.“ dosta poduka za gospodarstvo in ni nam treba onih ultranemcev poslušati. Če bo tedaj tukaj po dokončanem zasedanji deželnega zbora zopet zbor „Fortschritt“-a v Laškem trgu sklican, kakor je velikodušni Neckermann zadnjokrat bojda obljubil, jim povemo, da se ga bomo ravno v tako obilnem številu vdeležili, kakor zadnjokrat, da bomo rajši doma ostali, „Slovenskega Gospodarja“ in pa bukvice sv. Mohora prebirali, v katerih je dosta poduka in zabave. Prepričani smo, da bodo tudi naši sosednji občani sv. Krištofa enako napravili in tako bode peščica gospodov zopet sama ostala, kakor slednjič. Upamo pa, da se onemu gospodu, ki pride iz Gradca, za sedaj z dolgim nosom ne bode ljubilo v Laškem trgu otrobov vezati, tem manj, ker vé, da ga mi nečemo poslušati.

Iz Rogatca. Preteklo leto smo, hvala Bogu, vsega dovolj pridelali, sadja smo obilno imeli, odkar so se se nam ljube črešnje rdečiti začele noter črez vse svetnike, posebno nam je izvrstna vinska kapljica prirasla; ona ima že tu pa tam dobrega kupca; in tako vsaki z veselim srcem reči zamore: hvala Bogu za tolikošnje dobrote! Pa eno nas pač žalosti in boli, namreč cerkva sv. Hijacinte, ki bi bila lahko pravi kinč Rogačkega trga, ali žal, da ni ga človeka, ki bi usmiljenje s to prelepo cerkvo imel in bi farmane k popravitvi navdušil. Ni dvoma, da bi radi segli na delo, saj so prej kedaj radi za svoje cerkve, imamo jih več, že veliko storili. Gotovo bi se tudi tu ne odpovedali, samo pravih besed k temu manjka. In tako se priporočamo v ta namen vsem, kateri na eni ali drugi način kaj pripomagati zamorejo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Življenje deželnih zborov ponehuje, njih večji del je svoje delo že izvršil, zboruje še samo v Ljubljani, v Pragu pa v Lvovu. V Ljubljani je dež. zbor dovolil 50.000 gld. podpore železnici, ki bi imela vezati Ljubljano s Kamnikom. Če postane iz te železnice resnica, dobode jo tudi prej ali slej naša prelepa Savinjska dolina. — V Českem dež. zboru vrši se razprava o dveh važnih nasvetih. Plener nasvetuje, naj se Češka kraljevina razdeli v okraje po narodnostih, Trojan pa, naj imate obe narodnosti, nemška pa češka, jednake pravice po vseh političnih in sodnijskih uradih. Vlada je zoper prvi nasvet, drugi pa se po njenih mislih že itak izpeljuje, kjer se da. — Koroški dež. zbor je vzprejel postavo, da se vpeljejo karte za lovce po 3 gld. Denar pripade deželi. — V Tirolskem dež. zboru je

Dordi predlagal, naj se šolski jezik ravna po krajih, tedaj naj bo italijanski, kjer bivajo Italijani in nemški, kjer je nemško ljudstvo v večini, za Italijane terja še posebej oddelek deželni šolskega sveta. Če rečemo na mesto italijansko, slovensko, pa smo tudi mi, če se nam dovoli, popolnem zadovoljni z nasvetom. — Gornje avstrijski dež. zbor vzprejel je nasvet, da se more tudi po realnih šolah verozakon učiti. Tak nasvet bi tudi v našem dež. zboru prav prišel. — Drž. zbor se snide dne 28. jan. na novo delovanje. Uže v prvih dneh februarja se ima budgetna debata začeti. Kakor stojé razmere, bode jako burna. — V Ogerskem državnem zboru imajo sedaj budgetno debato. Finančni minister prosi poslance, naj se bolj varčno ravna z denarjem, kajti od lani je blizu 14 milijonov primanjkljeja. Veliko tega so krivi stroški za državne železnice. — Slovakom se godi od Madjarov malo drugače, kakor Slovencem po Štajerskem in Koroškem. Po vseh sodnijah in drugih uradih velja pri njih samo madjarščina. — V Lvovu se je dne 17. t. m. unelo skladišče sena in je nastal vsled tega velik požar. Tudi nekaj ljudi je zgorelo. — V Trstu bojda ni kolere in so torej vse novice o tacih, ki bi bili za njo zboleli, gole domišljije. Pri volitvah v mestni zastop so zmagali irredentovci; okolica bo volila v nedeljo dne 24. januarja, v njej je zmaga Slovencev toliko, kakor gotova.

Vnanje države. Če je resnica, kar se zatrjuje, izvrše se, kedar pride do njih, pogajanja za mir med Srbi in Bolgari v Bukareštu. Sedaj ni še ničesar o njih slišati. Srbi kažejo, seveda prepozno, sedaj veliko poguma in veselja za vojsko. Treba še je bilo, da jim je naša vlada namignila, naj bi ne zavlekli sklepa mirú, ker bi jim sicer ne mogla več pomoči. — Bolgarski knez molči, pa za to tem bolj dela, da se vrnajo razmere po Rumeliji. Bolgarski dijaki, ki so bili v začetku vojske hiteli z Dunaja domov, vračajo se že nazaj v šole in je to znamenje, da pride kmalu do mirú. Da se Rumelija zedini z Bolgarijo, po volji je, razven Turčije, vsem vevlastim, tudi Rusija bojda ni več nasproti. — V Rusiji še ne dajo nihilisti mirú, celo med vojaki se jih nabaja in so te dni več oficirjev za take izpoznali. — Na Nemškem je kralj Wilhelm odprl s prestolnim govorom deželni (pruski) zbor. V njem omenja, da je treba nemški živelj braniti zoper Poljake in se torej naj izžene tuje, „nenemško ljudstvo iz vzhodnjih provincij. To se godi sicer že celo leto sem ali kakor se lahko iz tega sklene, hujše še le pride. Kakor odgovor pa je na to ukaz Ruskega cara, da do poletja mora vsak tujec Nemeč, iz Ruske zemlje, ki nima do 1. januarja na Ruskem domovinske pravice. Oboje je nečloveško. — Predsednik